

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen havonként háromszor, 5-én, 15-én és 25-én egy, illetőleg másfél iven. Előfizetési ár egész évre 4 frt., félévre 2 frt., Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt., 200 szóig 2 frt., a másodszeri hirdetésnél 100 szóig 80 kr. harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Mester utca 1382.</p>
--	---	--

Előfizetési felhívás a „Debreczeni Protestáns Lap” 2-ik félévi folyamára.

Lapunkat a következő 2-ik félévre ismételtén ajánljuk a nagyérdemű protestáns olvasó közönség figyelmébe. Miként eddig mindent elkövettünk, hogy bárha havonként csak háromszor jelenhetett is meg: de azért külterjedelmét illetőleg a heti egy ivnyi terjedelemben megjelenő lapokat szintén megközelítette; úgy jövőben is az előfizetők számától feltételeztetik, hogy folytathassuk a megkezdett terjedelmet; sőt ha az alkotmányozó nemzeti zsinat megnyílik s a kellő pártolás meg leend: gondoskodni fogunk a lapnak gyorsabb időközökben hetenkint egyszer vagy kétszer is — megjelenéséről.

Ajánljuk e minden esetre kevés díjra szabott egyházi és iskolai lapunkat lehető tömeges pártolásba. — Előfizetési díj egy évre 4 frt., félévre 2 frt.

A szerkesztőség, Gergely Károly barátunk Krassóra távozván el, ezen 2-ik félévben állani fog: Tóth Sámuel mint felelős szerkesztő, Békési Gyula és Géresi Kálmán szerkesztő társakból.

Török Pál dunamelléki ref. püspök urnak az egyházközségi közgyűlést megnyitó beszédéhez.

(Folytatás.)

II.

A tiszántuli ref. egyházkerületet re ch t h a b e r e i - al, testvéri szeretet hiányával vádolja érdemes püspök ur. S mi alapon? mindenesetre egyik főok, hogy az 1873-ban indítványozott határozatképes konvent felállításához, nagy buzgósággal nem járult, a mint ez indoknak az 1876-dik évi gyűlési megnyitó beszédében határozott kifejezést is adott T. P. ur, így nyilatkozván: „*már egyedül a tiszántuli egyházkerület az, mely elzárkózottságában, ridegen és mereven akar tovább is élni s megmaradni; a közösség s testvériség kapcsául megeléglően a jegyzőkönyvek kölcsön-*

nös megküldetését; bár belátja s érzi a konvent szükséges voltát; . . . a mely konvent azonban szerinte, sem határozhat, sem intézkedhetik, csak causeriet tarthat a kijelölt tárgyak s ügyek fölött; a mely találka után pedig, majd szélyelmehetnek a küldöttek, hogy otthon az 5 kerület ötféléképen határozzon.“ — Igaz, hogy a tiszántuli egyházkerület ellenezte a határozatképes konventnek a czélzott modorban létrejövetelét, de nem az egység és testvéri szeretet hiánya miatt, hanem eddig vallott és követett egyházalkotmányi elveinknél fogva. Mert azt mégis talán senki sem állítja, hogy az a konvent mint egyházi legfőbb hatósági intézmény, mint állandó organum lett volna a mi zsinat-presbyteri egyházszervezetünkben; hiszen csak szükségből kiegészítőül szolgáltak azok, a nemzeti zsinatok tartása nem lévén megengedve; tehát midőn egy ily egyházi hatóság felállításáról van szó, kétszer is meg kell gondolnunk, valyon minő jogkört adjunk annak s egyházalkotmányunk történelmi fejlődése, nélkülözhetlenül megköveteli-e annak egyházszervezetünkbe beillesztését. Épen azért mondotta a tiszántuli egyházkerület, midőn az 1873-dik évben a konvent tárgyában fölhivatott: „*hogy óhajtja, miszerint a konvent ügye a zsinaton előterjesztessék, sőt a zsinatig is a konventre vonatkozó eszmék és nézetek tisztáztassanak; elfogadja e tekintetben az eszmecserét és vitatást és kívánja, hogy épen e tárgyban egyetemes értekezletek tartassanak, csak így lehetővé biztossabb a remény és kilátás, hogy e fontos ügy és kérdés, minden megrázkódás és visszahatás nélkül fog megoldatni.*“ (Tiszántuli egyh. ker. j. k. 873. okt. 256.) — Tehát a nevezett egyházkerület azon a történelmi állásponton maradt, melyet majdnem egy teljes évszázad óta egyetemes ref. egyházunk elfoglalt, hogy t. i. egyházunknak organikus egysége, törvényhozás útján hozassék létre és állapittassék meg; — mely álláspontot foglalták el, nem csak igen számos egyes hitfeleink nyilvános irodalmi téren, hanem presbyteriumaink, egyházmegyéink, egyházkerületeink s egyetemes értekezleteink is majdnem évről-évre, ünnepélyesen végzésileg, legfelsőbb helyre intézett igen számos felirataikban is, rendszerint a fájdalomnak

bizonyos nemével kimondották azt, hogy egyházunknak organikus országos egységre s az azt czélszerűen és szilárdul megállapítandó törvényhozó nemzeti zsinatra égető szükség van. (1877-dik évi konvent jegyzőkönyve.) — Ez az elvi felfogás volt tehát az irányadó a tiszántuli egyházkerület egyházpolitikájára nézve, a melyet csak T. P. ur szótárában neveznek rechthabereinek, más szótárakban az egyházalkotmány elveihez hűség, rendszeresség és következetesség annak a neve.

Különben nem ez az első eset, hogy a tiszántuli egyházkerület, egyházalkotmányi elveinkhez hűsége és szívós ragaszkodása miatt félreértetett, sőt igen sokak által elítéltetett. A népiskolai országos törvény megalkotása alkalmával, felekezetünk kebelében kifejtett eltérő nézetek és álláspontok elég például szolgálhatnak. — Ugyanis általános ismeretes, hogy midőn az 1868-ik évben, a népiskolai országos törvény meghozatott, épen a tiszántuli egyházkerület és annak vezérférfiai jelentették ki leghatározottabban, hogy a nevezett törvényt s különösen az annak végrehajtása felől intézkedő miniszteri rendeleteket, reánk nézve sérelmeseknek s a mi iskoláinknak nem csak szabadságát, hanem lételét is végpusztulással fenyegetőknek tartják és tekintik, épen azért mindent el kell követni a végre, hogy a törvény reánk nézve sérelmes pontjai, anyaszentegyházunk törvényes alakzatban s arra alkalmas időben leendő kihallgatása folytán, és ismét a haza alkotmányos törvényhozó hatalma által, rendes uton és czélszerűen módosíttassanak.

A tiszántuli egyházkerület ezen őszinte felszólamlása akkor igen sok felől és sokak által elítéltetett, úgy az egész egyházkerület, mint annak vezérférfiai elmaradottsággal, obscurantizmussal, csökönősséggel, más ily szép titulusokkal ékesítették fel. És szinte gúnyal fogadták igen sokan, midőn az egyházkerület az iskolaügyben országos alaptörvényekre és békekötésekre bátorzkodott hivatkozni. Az egyházkerület hallgatag és némán tűrte a kisebbitéseket, csak folytatta munkálkodását kitűzött zászlója alatt. És ime már néhány év igazságot szolgáltat a tiszántuli felfogásnak s az a hev és lelkesülés, mely a községi iskolák felállításáért lándzsát tört, mindinkább alább szállt és következett a kiábrándulás. Épen Török P. ur volt az, ki még 1869-ben egész lelkesedéssel szól egyházkerületéhez a községi iskolák mellett és érdekében: *„az iskolaügyet illetőleg — ugymond — a már szentesített népiskolai törvények életbe léptetésében kell közreműköd-nünk . . . a községi iskoláknak tért engednünk; mert a községi iskolák, a hol különbféle nemzetiségű és felekezetű gyermekek együtt neveltetnek, legbiztosabb eszközül szolgál-nak arra, hogy nemzetiségünk erősödjék, hogy azon feleke-zeti gyűlölség, mely annyi század óta dulja hazánkat,*

örökre megszűnjék.“ — Ime akkor igen sokan elfeledni látszottak, hogy a mi prot. tanfoglalmaink szerint egyház és iskola elválhatlan s a magyar államiság nagyszerű eszméjétől mintegy elbűvöltetve, hajlandók lettek volna a felekezeti iskolákról lemondani s azokat mind az államnak átadni. De később meggyőződtek, hogy ez annyit tenne, mint prot. egyházunk alkotmányának és egész mivoltának alapzatát ázni alá. És már midőn a mult évben a népiskolai törvények folytatása, a középtanodákra vonatkozó miniszteri törvényjavaslat megjelent, épen azon férfiak, kik oly nagy szeretettel tették volna közösökké, felekezet-nélküliekké a mi népiskoláinkat, változtak át a prot. iskolai autonomia buzgó védőivé, a dühös Saulokból hithű Pálokká. Halljuk csak mily sötét színekkel rajzolja épen T. P. ur a mult évi megnyitó beszédében az országgyűlés elé terjesztendő törvényjavaslat hatását és következményeit, bizony erősebben még a tiszántuli kerület sem nyilatkozott az iskolai autonomia ügyében: „Lechapott a vil-lám, oktatásügyi miniszter ur véletlenül s váratlanul az országgyűlés elé terjesztette a törvényjavaslatot a gymn. s reáliskolai oktatásról. Csudálkozásunk s némi rémüle-tünk enyhülvén s csillapulván, olvassuk s ismét végig olvassuk a törvényjavaslatot s utóbb az országgyűlési köz-oktatási bizottság jelentését és tanultunk belőle sokat, kelleténél többet. Láttuk hogy az alkotmányos magyar államférfiak s országos képviselők előtt mi értéke van a békekötéseknek s a bécsi és linczi békekötésekre hivatko-zással, s ezek alapján alkotott 1790—1. 26. t. cikknek? Annyi mint a bagatellügyi törvényeknek, melyeket annyi-szor a mennyiszter félre tenni s novellázni lehet. . . . *Ha a békekötéseket s államszerződéseket nem respectaljuk, nem alkotmányos, hanem absolutistikus rendszert követünk; hol a törvény nem biztosít, ott nincs alap melyen megáll-junk; ott a hatalmasok szeszélye s önkényének leszünk hit-vány játékszerei.* Továbbá: „a törvényjavaslatokból látjuk, hogy autonomiánk megsemmisítése czéloztatik.“ stb. stb.

Vajha megérhetnök még s adja a gondviselés hogy érzük meg! miszerint az a T. P., a ki most csekély jelen-tőségűnek tartja az alkotmányozó nemzeti zsinatra való előkészületet: majd a zsinat lefolyása után látva annak maradandó s egyházi életünkre jótékonyan kiható eredmé-nyeit, azok még őt is annak beismerésére kényszerítsék, hogy nem hiába való volt a munka s törekvés, mert sok teljesült a mi vágyainkból s reményeinkből.

(Folyt. köv.)

Tiszántuli.

Államsegély-ügy.

(Vége.)

Eltérő véleményben vagyok t. barátomtól arra nézve is, hogy a debr. főiskolának az államsegélyhez i g é - nye jogos és igazságos. — Ama szavai által ugyan „egy-

ház és iskola elválaszthatatlan, a mi az egyháznak adatik az az iskolák részére minden nehézség és fenakadás nélkül felhasználhatatik — teljes és tökéletes igazság fejeztetik ki; — és ha az egyházkerület összes egyházainak léteznék ily közös vagyona; vagy a milyen fog lenni majd a Baldácsy-féle birtok: az ilyes természetű birtokok jövedelme, a nevezett célra, minden nehézség és fenakadás nélkül felhasználhatnák!

Ámde! az államsegély nem ilyes természetű, ez nem az egyházkerület összes egyházainak, hanem a szegény keletkező egyházaknak és csekély díjazásu lelképásztoroknak van adva! — Jogos és igazságos volna-e? az erőtlentől, a gyámolt, az éhezõ kezéből a kenyeret, és a nyomorult koldustól az alamizsnát elvenni??! Midõn a derecskei és más gazdag alföldi egyház és azok nagy fizetést élvezõ lelképásztorainak, a debreczeni főiskola építési tartozása törlesztésében legkisebb részök sinesen: jogos és igazságos dolog-e? hogy ama tartozást a szegény egyházak és azoknak szükséggel küzdõ lelképásztorai törlesszék? Mert azon 8 ezer frt, mely az államsegélyből a tartozások törlesztésére fordítatik, a szegény egyházaktól és a csekély díjazásu lelkészek fizetéséből vonatik el.

Szinte kevésbé bizonyít a főiskola jogos és igazságos igénye mellett, a t. barátom által felemlített ama másik körülmény is, hogy „a főiskola által jótéteményezettnek igen jelentékeny számát, épen a szegény egyházak lelképásztorainak és tanítóinak gyermekei teszik!” E tekintetben saját tapasztalatomból tudom, hogy nem a származás, hanem a képesség az irányadó; és ha, a hasonló képességük közül, a szegény lelkészgyermeknek adatik előny, — ezt a lelkészek, mint a főiskolának mind megannyi ágensei, méltán megvárhatják, a nélkül, hogy e miatt a szerénytelenség vádjá legkevésbé is sújtaná õket. Egyébiránt e mi vidékünkön az államsegélyre nem jogosítottak között is, alig van olyan lelkész, a kire ha gyermekét taníttatja, az iskolai jótéteményezés fel ne férne!! — Az államsegélyre jogosítottak pedig oly szigorú körülmények közt, oly nyomorban tengõdnek, hogy gyermeküket iskolába sem vihetik, és így a tőlök elfoglalt 8 ezer frt államsegély helyett nyújtott iskolai jótéteményt, igénybe sem vehetik. — Végre:

Nem került ki t. barátom figyelmét, a cikkemben használt „papnövelde“ kifejezés sem. Őszintén megvallva ez a kifejezés nekem sem tetszik; de hiszen én ezt a róm. kath. miniszter leiratából vettem át, úgy a mint ott leírva találtam. — T. barátom a főiskola történeti fejlődésére hivatkozva kijelenti, „hogy a debr. főiskola mindig legfõképpen lelkészképzõ intézet jellegű volt!“ ezt én is így tudom.

De megbocsát nekem a t. barátom, ha szinte a történeti fejlődésre hivatkozva, azt vagyok bátor kimondani, „hogy haddan a debr. főiskola inkább lelkészképzõ intézet volt, mint ma; és erõs sejtelmem van, hogy jövõben kevésbé fog olyan lenni, mint ma!“

Ezen sejtelmemet pedig nem a hittani erők kicsinyleni akarása ébresztette fel, hanem azon tapasztalat, hogy a debr. főiskolában minden tanszak szervezkedik, — tanerõit részint egyes jóltévõk nemes alapítványa, részint az alapítványi tőkék revisiója folytán rohamosan neveli; régi vágásokban csak a theologai tanszéknek vannak és körülbelül abban is fognak maradni!

Bármi nagy lelkünek ismerem is Debreczen városának nemes tanácsát, de nem merem reményleni, hogy mint egy jogi tanszék nagy lelkü áldozatával felállított, épen úgy felfog állítani egy theol. tanszékét is. Továbbá, a teljes bölcsészeti szak, a tanárképezde felállítása úgy szólván csak idõ kérdése, nagy rész-

ben az alap is meg van már teremve, a jogakadémiák összevonása által!

Ily áramlat közepette azt lehet gyanítani, hogy a debr. főiskola az idõk folyamán, elfogja veszíteni lelkészképzõ intézet jellegét; mint elveszti nevét a kis patak, ha egy nagyobb folyóba bele ömlött!!

Segíts magadon az Isten is segít!!

Ha az államsegély kezdettõl fogva a r. kath. miniszter által jelzett papnövelde tökélyesbítésére fordítatik, ma már három theol. tanszék alap meg van alkotva. Annak, hogy a főiskolát az építés következtében tetemes adósság terhelte és terheli, sem a hittani szak, sem a szegény egyházak és szükséggel küzdõ lelképásztorok nem okai! — miért van hát mégis, hogy amaz adósságok miatt, specifice, a szegény egyházak és szükséggel küzdõ lelképásztorok érdeke szenved!?!

Mielõtt még jelen cikkemet befejezném, nem hallgathatom el azon körülményt, hogy elõbbi cikkem megjelenése után egy bizalmas, de tekintélyes lelkészbarátom ezen nyilatkozattal fogadott „boldogtalan barátom! mit gondolsz te, egy haszontalan hirlapi cikkel meg lehet változtatni egy egyházkerület határozatát?“ Az én barátom tehát az egyházkerület intézkedését, ezen emberi müvet, változtathatatlannak hiszi. Én ellenkező nézetben vagyok, azt hiszem, hogy a hibásan értesült egyházkerülettõl, a jól értesítendõ egyházkerülethez a felebbezés útja mindenkor nyitva van; — vagy

ha nyitva nem volna is, felette áll az egyházkerületnek ama hatalmas forum a közvélemény; a mely, ha az én egyszerű felfogással és avatatlan tollal írott cikkemet, itélet alapul el nem fogadja is, — de a kölesönös eszmecsere folytán találkozhatnak bölcs elmék és mesteri kezek, a kik felismerik és világosan megmutatják a tiszta igazság nemes szárait; — ekkor pedig az egyházkerület mint erkölcsi testület felfogja ismerni kötelességét.

Pótor Dániel, m k
szamos-ujlaki ref. lelkész.

Viszhang a lelkészválasztási törvény zsinati szabályozása tárgyában.

(Vége.)

Vizsgálva a hazai ref. egyházkerületekben ez idõ szerint érvényben levõ lelkészválasztási szabályokat, én részemrõl az erdélyi ref. egyházkerületben követett választási rendszerben találok fel leginkább egy új s minden érdeket és igényeket kielégítõ lelkészválasztási törvény elemeit. Azonban ezen is bizonyos módosításokat tartanék szükségesnek, melyeket késõbb fogok elõadni.

Hogy az egyházak szintegy, mint a képesség osztályoztassanak — miként ez az erdélyi részekben történik — ezt nemcsak az osztó igazság követeli, mely a nagyobb szorgalmat és tehetséget nagyobb jutalommal hozza kapcsolatba, hanem követeli az egyházak jól felfogott érdeke is; mert tagadhatatlan igazság az, hogy egy nagy egyházban, hol sokkal több a munka, a lelkészi teendõ, mint egy kisebb gyülekezetben: nemcsak több szorgalom, de nagyobb tehetség is kívántatik arra, hogy valaki mint lelkész, helyét megállja s hivatalos kötelmeit ne unatkozva és robotszerűleg, hanem teljes odaadással s lelkesedéssel végezze. De követeli ezt a lelkésznek társadalmi helyzete is. Egy nagy

egyházban rendesen sokkal nagyobb az intelligencia, mint egy kisebbben, — igen természetes tehát, hogy a lelkészt a gyülekezetek nem egyforma mértékkel mérik, hanem míg a népesebbek és értelmesebbek lelkészöktől minden tekintetben sokat várnak, — addig a kisebb és igénytelenebb egyházak csekélyebb képességgel is megelégesznek. — Végül követeli az egyházak és a képesség egymáshoz viszonyított osztályozását, a lelkészi pályára készülők jól felfogott valódi érdeke is. Míg a most nálunk fenálló választási szabályzat szerint, egy gyenge képességnek egy nagy egyházba való behelyezésével megnyomorítatik sokszor nemcsak az egyház, hanem maga a választott lelkész is, a mennyiben erejét, képességét túlhaladó munkát vállal magára, melyet ha teljesíteni nem tud, akkor — mint a közelmúltban elég példa mutatott — saját gyülekezte s különösen annak értelmesebbjei előtt erkölcsileg bukik el; — ha pedig a képesség hiányt jóakarattal szorgalommal, önerőfeszítéssel pótolni igyekszik, akkor magát fizikai szervezetében, egészségében rontja meg: addig nem példátlan eset másfelől az olyan, midőn egy szép tehetség s kiváló képzettség — kivált ha szerénység van vele párosulva — egy nyomorult s legfelebb filiának való kis egyházban züllik el, s életuntan sőt olykor szellemileg s erkölcsileg elsüllyedve végzi be napjait. — Ha talán erre azt mondaná valaki, hogy ily kivételes esetek történtek néha a régibb választási rendszer mellett is, s fognak történni mindig, bármely választási módozat mellett is: erre csak azt felelem, hogy e kivételek ma már a nálunk gyakorlatban levő korlátlan választás mellett kezdenek rendesebbé válni, s épen ezt meggátolni lenne a zsinaton hozandó új lelkészválasztási törvény feladata.

Igaz, hogy az erdélyi ref. egyházkerületben szokásos pályázati rendszer a nem minden korhoz és álláshoz, hanem leginkább csak az ifjabb nemzedékhez illő versenyt involválja magában, de ezen versenyt én mindenesetre nemesebbnek tartom, mint az aljas korteskedés versenyét, ifju emberekre nézve; — idősebb és magokat már érdemesített egyénekre nézve pedig — amint mindjárt meglátjuk — lehetne ezen módosítás által segíteni. — Aztán meg ha a választó gyülekezeteknek megadjuk a jogot, hogy a kellően képesítették közül választhassanak: adjuk meg a lelkészi pályára elkészült ifju embereknek, ha szabad úgy szólanom — a még ignota quantitasoknak is azon jogot, hogy legyen alkalmuk magokat és képességeiket a választó gyülekezetekkel is megismertetni, miáltal egyszersmind megnyitnók az utat arra is, hogy a jó reménység alatt kisebb egyházakban küzdő rendes lelkészek nem csüggednének el már ifju korukban, hanem magokat képezve és tökélyesítve többről többre törekednének még az olyanok is, kik talán az iskolából az életbe gyengébb készültséggel léptek ki.

A mi már a módosításokat illeti, melyek igénytelen véleményem szerint az erdélyi választási eljárás szüségessé lennének, azok e következők:

1-ször. A pályázathirdetés, s a pályázók kijelölése vagy pályázatra bocsátás nem a püspök, hanem az illető esperest hatás- és jogkörébe tartoznék, nemcsak azért, mert a sokféle teendővel elhalmazott püspöki hivatal, egy egész egyházkerületben koronként üresedésbe jövő lelkészi állomások betöltésének bajával és gondjaival terhelni sem célszerűnek, sem méltányosnak nem tartom; — hanem

főképp azért is, mert az egyházmegye területén üresedésbe jött lelkészségek betöltése feletti elsőfoku intézkedés, természetesen az egyházmegyei kormányzat jog- és hatáskörébe tartozik s a régibb egyházi törvény szerint is, az esperestnek kell azt főbb hivataltársaival megítélni, vajjon az illető méltó-e azon állomásra?

2-ször. Oly esetekben, midőn egy gyülekezet szélesebb körben ismert s magát akár az egyházkormányzat, akár az irodalom terén kitüntetett rendes lelkészt vagy tanárt akarna egyhangulag megválasztani, vagy ha a pályázathirdetés előtt több ily jelöltet jelentene be az esperestnél, hogy azok közül választhasson: a személyes pályázatot szükségtelennek és mellőzendőnek vélem, nemcsak azért, mert ily esetekben nem ismeretlen quantitasokról levén szó, a személyes pályázat felesleges, hanem azért is, mert míg egy ismeretlen ifju embernek nem von az le semmit, ha magát, képességét a törvényszabta módon ismertetnie kell, addig — bizony valljuk meg — hogy egy magát már érdemesített s közelismeréssel jutalmazott férfit nem egykönnyen bocsátaná magát — és pedig sokszor nagy érdekek hátrányára — a személyes pályázat sikamlós terére. — Nem vagyok barátja annak, hogy a törvény alól kivételek alkotassanak, de ha valahol, úgy itt bizonyul igaznak ama közmondás: „quod uni justum, alteri iniquum.“

Megjegyzem végül, hogy a törvényt bármi módon kijátszani akaró gyülekezettől a választási jogot egészen megvonandónak, s ily esetben a lelkészi állomást az egyházmegyei kormányzat által kellő képességű egyénnel betöltendőnek tartom, egyfelől a törvény tekintélye, másfelől a jó rend s magának az illető egyháznak is érdekében.

Ime előadtam a lelkészválasztás nagy fontosságú kérdésében szerény véleményemet. Szóljunk hozzá minél többen s győzzön a mi jobb!

Mint hogy pedig ily közérdekű tárgyban nem az a fődolog, hogy ki, hanem hogy mit mond vagy ír: tehát követem én is „Tiszántuli“ példáját s valódi nevemet elhallgatom.

Nagykárolyi.

A protestáns jogi képzésről.

(Észrevételek a „Középiskolai tanárképzés“ cz. cikkre.)

(Folytatás.)

Visszatérve B. ur cikkéhez, az elmondottak után talán konstatálhatom, hogy nem egyetlen ok és körülmény menti vagy legalább enyhíti a magyarországi reformátusok azon „legnagyobb hibáját“, hogy pár év előtt kardcsapás nélkül fel nem adták jogakadémiáikat. Talán az általam felemlített néhány argumentum között is akad figyelembe vehető, ha mindjárt sokaság lenne is azon komoly számbavételre igényt tartó okoknak száma, melyek a cikkíró ur szerint az ellenkező mellett bizonyítanak.

III.

A cikkíró ur az ellenkező okok sokaságából csak egyet hoz fel, „az elsőt és legfőbbet“, hogy t. i. „a gymnasiura közvetlen ráépített jogakadémia által

adott képzés nem kielégítő, hogy ép e nagy fogyatkozás felismertetése miatt ott áll a dolog, hogy az államhatóság saját jogakadémiáit is beszüntetni készül, nem hogy a mieinket szándékoznék megkimélni. És továbbat ismét: „Nekünk lételünknek úgy szólna egyetlen feltétele, hogy miveltebbjeinknél honos legyen a tudományosan képzett önálló meggyőződés és az alaposan ítélő, oknyomozó értelem, s eszközölheti ezt a gymnasiumra rögtön következő, szintén compendiumok betanulásán alapuló, szakképzés? Nem bizony az; — mondjuk ki nyiltan, hogy ügyvédmestereket lehet ugyan képezni a fenálló rendszer mellett is, de jogtudósokat nem, ha csak a kiválóbb tehetség az iskolai oktatás dacára fel nem küzdi magát.“

Az idézett szavak lényeges értelmét velem együtt mindenki abban fogja találni, hogy a cikkíró ur helytelenek tartja országos, nem csupán protestáns vagy reform. felekezeti tanrendszerünket azért, mert a nyolcz osztályu gymnasium után közvetlenül következik a szakpályákra képező felsőbb tanítás és hogy — mivel a philosophiának a gymnasiumba beszorítását egyáltalában nem tartja kielégítőnek — valami közbeeső bölcsészeti kursust óhajtana.

Nem bocsátkozhatván ezen a gymnasiumi szervezet kérdésével is bensőleg összefüggő kérdésnek érdemleges vitatásába, felteszem, hogy csakugyan szükség volna főiskoláinkban ilyen közbeeső bölcsészeti kursusra. De kérdem, mennyiben bizonyítja ezen bölcsészeti kursus hiánya azt, hogy a legnagyobb hiba volt kardcsapás nélkül fel nem adni a prot. jogakadémiákat? Ha ilyenek hiányában a kath. joglyceumokat, a kir. jogakadémiákat vagy akár a hazai, az osztrák, a német egyetemeket keresték volna fel prot. vallásu joghallgató ifjaink, ott a gymnasium érettségi bizonyítványa alapján nem közvetlenül vétettek volna-e fel joghallgatóknak? Vagy talán egészen vissza kellett volna vonulniok a jogi pályától, nehogy a tanrendszer általános hibája miatt csupán ügyvédmesterekké s nem valódi jogtudósokká képeztessenek?

A cikkíró ur alább felemlítvén, hogy főiskoláinkban a philosophiának egy-két tanár általi taníttatása nem elegendő, így folytatja tovább fejtegetését: „A baj az, hogy főiskoláink sem annyit nem adnak az ifjunak, sem pedig a mit adnak is nem úgy adják, hogy működésük eredményeül valódi tudományos gondolkozással s önálló meggyőződéssel bíró egyén válnék az ifjuból. E bajon segíteni csak úgy lehetne, ha mint Kerekes már 1837/s-ban indítványozta tanterv javaslatában, az ifjak a szaktantárgyakból csak a gyakorlati működés alapfeltételei gyanánt okvetlen szükségeseknek compendiosus betanulására köteleztetnének, a többi szaktantárgy valamint a bölcsészetszaki tárgyak szabadon választva, de kötelezett óraszám mellett hallgattatnának, s gondoskodva lenne ezeknek teljesen egyetemi szinten álló tanításáról, s a mi mindezeknek alapja, jól berendezett bölcsészeti szakraól. Ekkor fejlődő papságunk kiállaná a versenyt más felekezetek egyetemi képzésben részesülő papjaival, a joghallgatók pedig, ha talán még jogi intézeteink is lesznek, nem fognak idehagyni a mi akadémiáinkat, melyekben céljaiknak megfelelő képzésben nem részesülhetnek.“

Mindenekelőtt konstatálnom kell, hogy az alábbi és iménti idézetben követeltek közt lényeges különbség van: ott az a panasz oka, hogy a jogi szakképzést, mely most

csak compendiumok betanulásán alapul, nem előzi meg philosophiai képzés; itten a gyakorlati működés alapfeltételei gyanánt okvetlen szükséges ismereteknek compendiosus betanítása mellett, a kevésbé gyakorlati s a philosophiai tantárgyaknak egyetemi szinten álló egyidejű és párhuzamos előadása sürgettetik.

Erre azonban nem fektetek súlyt, sőt felteszem, hogy az ellenmondás csak látszólagos, a cikkíró ur alább is úgy értette a jogi szakképzést megelőző philosophiai oktatást, hogy a bölcsészetszaki tárgyak főképen a jogi tanpálya kezdő éveire tétethetnének. Csak azt jegyzem meg tehát a cikkíró ur fejtegetéseire, hogy azok és az Imre Sándortól vett szép idézet nyomos bizonyítékot képeznek ugyan a mellett, hogy theologusainknak, jogászainknak s általában miveltebb férfiainknak többet kell adnunk az u. n. philosophiai képzésből s erősen demonstrálják a bölcsészeti szak szükségessé voltát, — de nem bizonyítják a prot. jogi képzés felesleges voltát, nem bizonyítják azt, hogy a prot. jogtanintézeteket pár év előtt kardcsapás nélkül multhatatlanul feladni s az így megtakarított erőt a theologiai intézeteknek bölcsészetszaki tanszékek erősítésére fordítani kellett volna. Ha így történik vala, s prot. vallásu jogakadémiai növendékeink a kath. és kir. jogakadémiákra s az egyetemekre utasítottak, csak annyi philosophiát sem hallgatnak ma, mint p. o. Debreczenben és Sárospatakon, és e kevesebbet is olyanoktól hallgatnák, a kikre cikkíró ur nem hajlandó bizni a prot. középiskolai tanárok képezését.

Igen is szükségünk van a bölcsészeti szakra, habár egyelőre szűkebb keretben állíttatnék is az fel, a theologiai és jogi fakultások mellett, s mivelhogy sem anyagi, sem szellemi erőnk nincs annyi, hogy ilyet minden egyes theologiai és jogi tanintézetünk mellett létrehozhatnánk, letéve a felsőbb tanügy terén eddig folytatott parcellás gazdálkodásról, tömöríteni kell erőinket kevesebb központ körül. Így tesz az állam is, mely nem szünteti meg egyszerűen a kir. jogakadémiákat, hanem helyökben vagy már állított egyetemet mint p. o. Kolozsvárott, vagy mint p. o. Pozsonyban bölcsészetszaki tanszékek rendszeresítése által megvetette az alapot az egyetem jövőbeli felállítására.

Szükség van a bölcsészeti szakra a jogakadémia mellett nem azért, hogy a Kerekes tanterv javaslata értelmében háttérbe szorítsa a jogi szakképzést, hanem hogy üdvösen kiegészítse, hogy tudományosabbá tevén megnemesítse azt. A jogi tanintézetek specialis feladata talán mégis csak a jog- és államtudományi szakképzés.

Készséggel elismerem én a philosophicumok értékét, szükségét a jogászra nézve, de azt hiszem, tulság volna azt követelni minden egyes juristától, hogy valóságos tudóssá legyen azon philosophiában, mely „megmérkőzvé a természettudomány fegyvereivel, győzedelmesen elhatol annak legszélső határáig, sőt azon túl is a hit régiójáig.“ Minden egyes jogász nem lehet szaktudós a jog- és államtudományokon kívül a bölcsészetszaki, természettudományokban és theologióban, de mint minden mivelte embernek, neki is ismernie kell az emberiség szellemi, erkölcsi életét és annak mozgató, hajtó erőit a multban és jelenben, tudnia kell, hogy a mit ő mint szakember tud, az a tudás birodalmának csak egy része, és tájékozottnak kell lennie az iránt is, a mi ezen rész határain túl létezik. Mint Imre Sándornak a cikkíró ur által idézett szavai találón mondják, a jogásznak a böl-

esészet által „fensőbb irányu emberré s a szó nemesebb értelmében jogvéddé“ kell neveltetnie. Kétségtelen azonban, hogy „jogvéd“ csak úgy lehet, ha alaposan ismeri a jogot.

(Vége köv.)

Könyvismertetés.

A hittemploma. Egyházi beszédek. C. H. Spurgeon nyomán írta Könyves Tóth Kálmán. I. kötet. Budapest 1881. Légrády testvérek nyomdájából. Szerző tulajdona. (Ára 1 frt 80 kr.)
(Folytatás.)

De lássuk már közelebről a Hit Templomát. Reánk nézve is könnyebb, a munka értékének feltüntetetésére is czélszerűbb lesz, ha néhány predikációnak rövidebb vagy hosszabb vázlatát adjuk. Alkalmunk lesz így a netán előtűnő szabálytalanságokat is felmutatni.

Az első két szám alatt levő adventi egyházi beszéd textusa, főtétele és tárgya „Az Ámen.“ Spurgeon gyakran szokott tetszelegni ilyen különös textusu és tárgyú predikációkban, a mit csakis olyan homiletikai geniének lehet elnézni, a minő ő. Az Ámen, — mondja — nem olyan könnyen odavetett szó, mint a vásárlásnál odavetett ráadás. Nagy és jelentékeny fontossága az, de különösen jelentékeny akkor, ha az Áment úgy tekintjük, mint Megváltónk egyik nevét. Ily értelemben szóljunk hát ez ünnepi órában az Ámenről, előadván egy elmélkedésben, hogy I. Jézusunk Istennek Ámene, aztán kimutatjuk II. hogy Jézus Ámen önmagában tekintve, végül Ámen mi reánk nézve is. E tételről értekezik szerző két adventi predikációban. Felosztása első tételét első, második és harmadik tételét második predikációjában adja elő. Talán jobb lett volna az első beszédben csak annyit venni föl kifejtendő tétel gyanánt: lássuk ezuttal, hogy Jézusunk Istennek Ámene. A másodikban pedig: Jézust lássuk, mint Istennek Ámenét, most pedig lássuk, mint Áment önmagában tekintve s mint Áment mi reánk nézve is. Így még közelebb lett volna e munka izlésünkhöz hozva. Különben nem szorosán adventi beszédek ezek, mert a csekély számú alkalmi szavak és mondatok elhagyásával, az évnek körülbelül bármely szakában el lehet őket mondani. S ezt általában elmondhatjuk körülbelül minden, ezen füzetben található ünnepi predikációra.

Sokkal jobb hatást tesz reánk a 3-dik szám alatti „hamar szállj alá, mert ma nekem a te házadnál kell maradnom,“ Zakéushoz intézett szavak alapján írt adventi predikáció. Ma is találkoznak ilyen Zakéusok, kikhez a közelgő Megváltó szintén emez igéket intézi. A megátkozott Jérikó városából az isteni kegyelem, a maga csodás útja szerint, a leggonoszabb embert szemeli ki s a könyörület netovábbja gyanánt ennek házában akar maradni. És a bűnös, Jézus felhívására leszáll. Sok ember, ha rajta állana, huzná, halogatná a leszállást, de a kit az Ur elhív, „annak rögtön, minden halogatás nélkül kell őt követnie. Az a holnap, az a holnapután a sátán kalendáriumában tűzvörös betűkkel van megjegyezve. Az a holnap, hajótörtek csontjaival megrakott szikla, szivárvány alá helyezett pohár, mely sohasem telik meg vagy talán az a holnap olyan uszó

sziget, melyen senki sem köthet ki. Csak álom a holnap és semmi más; de mégis hogy ha akarod, lehet az valami rettenetes, lehet reád nézve örök kárhozat! Mindegyik óránk csak azt veri, csak azt üti: „ma! most!“ Szivdobbanásod, minden éritésed azt hirdeti: „ma! most!“ A lélek is azt mondja: „ma, ha az Urnak szavát halljátok, ne keményítsétek meg a ti sziveiteket!“ — Jézus szavára a sokaság, még a tanítványok is megbotránkozhattak, hogy ő Zakéus szólására megy, de Idvezítőnk nem épít a közvéleményre, ő azért jött, hogy megtartsa a mi elveszett. Fogadjátok be őt nagy sietséggel, mert ezerszer boldog család az, melyhez a Megváltó e szavakkal tér be: „ma nekem a te házadnál kell maradnom.“ Ez a boldogító ma nem szakad félbe soha, órái tartanak a földi s a mennyei életben s a kedves vendég hívő lelkednek állandó lakója leend. Könyörödj Istenhez, hogy te is az elhívottak között találtassál s ekkor Jézusnak be kell térnie hozzád s neked előle kitérni nem lehet. Hányan voltak egészen vallástalanok, de mihelyt az Ur értésőkre adta, hogy be kell mennie hozzájuk, egészen átváltak, mert Jézus hívása az ember erkölcsi lényében nagyszerű változást hoz létre. Azt is könnyű megismerni, mikor szólít téged Jézus. Ha egy benső hang kiáltja: „megállj! megállj! ne tovább! elég!“ ekkor Jézus szólított neveden. Ha erényed győzedelmeskedik bűnöd felett, akkor is Jézus szól hozzád s ha te őt követed, idvessége lesz házadnak, szivednek.“ Ezek a főgondolatok vannak e beszédben letárgyalva, melyet ha végig olvas valaki, elfeledi utána nézni, hogy valjon követte e szerző a homiletika szoros szabályait s csak az olvasott eszmék és gondolatok fényes gazdagsága ragadja el őt.

A 13-dik szám alatti virágvasárnap egyházi beszéd egy tekintetre elremit bennünket ha látjuk, hogy nyolcz részt foglal magában. 1. Jézus ünnepélyes bevonulása által azt akarta tudtára adni a világnak, hogy ő igazán király. 2. Egyuttal azt is tudtára adta a világnak, hogy milyen király lehetett volna ő hajdan s milyen király lehetne ma is, ha akarná. 3. Fordítsd figyelmedet arra, hogy minő király a te Megváltód, minő törvényekkel igazgatja népét? 4. Jézus országában nincs fegyveres erő. 5. Jézus örömet áraszt azokra, kik őt befogadják. 6. Miként fogadták őt hajdan s miként fogadják ma sokan? 7. Hány kíváncsi, irigy vegyülhetett az üdvözlő tömeg közé! 8. Mint Jézus ment, bátran menjen mindenki kitűzött célja felé. Ha látjuk azonban, hogy mindenik rész mennyire szükséges az egésznek kiépítésére, hogy a részek milyen szépen folynak egymásból, hogy az átmenet minden erőltetés nélkül, oly természetesen van megtartva mindenütt: elnézzük a különben is rövid nyolcz részt, melyeknek különválasztása itt ugyis inkább valami technikus művelet, mintsem a különböző, de egymásból folyó gondolatok által indokolt ellenmondhatatlan követelmény.

Az egész könyvben egy sem tetszik nekünk annyira, mint a 14. szám alatt levő Jézus és a három halott című husvétii predikáció. Nem foglalkozik ebben Spurgeon a husvétii eseménynyel, de azért kitűnő ünnepi egyházi beszéd ez, mert gondolatai mind tisztán husvétiiak. Ebben is van valami különös, t. i. három textusa: Márk. V. 41. Tálitha kumi! Luk. VII. 14. Ifju! te neked mondom, kelj föl! Ján. XI. 43. Lázár, jöjj ki! Mi nem vagyunk barátai annak, hogy egy predikációhoz több textus is vétessék;

bármilyen előkelő védelmezői legyenek is azon szokásnak. De ha valaki tárgyalása folyamán olyan ügyesen tudja a több textust felhasználni, mint Spurgeon ezen munkájában, melyet nem is lehetett volna máson fölépíteni, mint éppen ezen három rövid textuson; ha nem feltűnőség hajhászataért van a több textus, mint a hogy e prédikációban bizonyára nincsen: akkor mi sem ragaszkodhatunk mereven a magunk nézetéhez

(Vége köv.)

Csiky Lajos.

Egyházi beszédek. Irta Szilády János reform. lelkész. Első füzet. Második bővített kiadás. Budapest, Pfeifer Ferdinánd könyvkereskedése. 1881. 256. lap. (Vége.)

Hát valyon az orthodoxia és modernismus szempontjából hova tartoznak ezen prédikációk, melyik színezetnek állanak befolyása alatt? Meddő dolognak tartom, egyházi beszédeknél az orthodox és modern szavakat felvetni, bár tudom hogy némelyek csupán kíváncsiságból vagy türelmetlenségből szeretnek ez oldalról is feleletet nyerni. A jó prédikáció felül áll azon különben is (legalább minálunk) csak a napi vallásos áramlatokat kifejező jelszavakon és álláspontokon, éppen úgy mint felül áll a tiszta keresztyénség az egyes felekezeteken. Minél magasabb értékű az egyházi beszéd, annál inkább emelkedik a felekezetek dogmatikai álláspontjaiból a tiszta keresztyénség eszméje felé. Robertsont megtámadták, üldözték prédikációi miatt némely szűk felfogású kartársai, de azért bátran elmondhatjuk, hogy Robertson mind életében, mind prédikációiban nagyobb keresztyén, és a keresztyénség orthodoxabb híve volt, mint legorthodoxabb ellenségei. Csak pusztá morálizálásba ne lapuljon el a prédikáció, csak hűtelen ne legyen a protestantismus, a szentírás, a Krisztus szelleméhez, csak erős és erősítő hit sugározzék ki belőle, csak merjen szembeállani a kor divatos és hamis jelszavaival, de viszont észre tudja venni a legújabb világfejlődésben is Istennek lelkét: mit bánom én orthodox-e vagy modern? Még legjobban szeretem ha néhol modern, néhol orthodox, mint a Szilády prédikációi.

Azon magasabbrendű kellékek, melyeket föntebb jeleztem, e kötet majdnem minden egyes darabjában feltalálhatók. Szerző világnézete biztos és emelkedett, sohasem száll le a közönséges vagy divatosnak színvonalára; inkább pár helyen azt lehet megjegyezni róla, hogy magasabbra emelkedik az eszményinél, és átsap az utópiába, p. o. a XXVI. számú a Szabadságról szóló egyházi beszédben, a hol az emberek bűnösségéből van származtatva a véradó, pénzadó és mindenféle adó; e beszédet általában kissé utopicus szellem lengi át. Annál egészségesebb és bátrabb a XXIII. számú a Nevelésről szóló, a melyben a keresztyén nevelés célját úgy fejtegeti, hogy bizony sok szüle és paedagogus tanulhat belőle.

Minden dicséret illeti szerzőnek a világirodalom legjelesebb íróin és költőin kiművelt aestheticai és erkölcsi érzékét, a mely nem idézetekben nyilatkozik, hanem mindenik feldolgozott tárgyán átvonul. Ismerni látszik azon nagy szellemeket, melyek az idők folyamában a keresztyénség nagy problémáinak megfejtésével foglalkoztak. — De ismeri még jobban magát a szentírást, Krisztust, az ő korát és környezetét, Pál apostolt, ősméri különösen az ótestamentom felséges prófétáit, első sorban Esaiást. Egyes szentírásbeli alakok esz-

ményi és mégis hű jellemzésében, képeik kidomborításában egy pár helyen Robertsonhoz hasonló mesterművet ad. — Az ótestamentomi próféták iránt feltűnő előszeretete mutatja hogy erős kalvinista vallásos érzellemmel és költői érzékkel is bír, a mely utóbbi nélkül nagyobb szabásu egyházi beszéd-író nem is képzelhető. Éppen a kalvinista felekezet szerette mindig legjobban egyházi beszédeiben a prófétákat, és az üldöztetés, elnyomatás korszakaiban mind a magyar, mind a skót egyház a Krisztuson kívül főként a prófétákból merített vigasztalást, önkínzó megnyugvást, néha a boszúnak és megtorlásnak egy kis rajongását is. Sziládynak költői-vallásos érzületére is nagy hatással voltak a próféták, és ezen befolyás sok irányban előnyösen jellemzi műveit.

A mi stílját illeti, az erőteljes magyaros, és a classicus magyar irodalmi stílus színvonalán áll. Izléssel kerüli el a czifra szónoklati virágokat, hatásra számított fordulatokat és kifejezéseket, melyekben egyházi beszéd és imádság — irodalmunk különben is bővülködik. Általában Szilády egyházi beszédeit, mint a magyar egyházi irodalom igaz és magas becsű biró termékeit, a legjobb lelkiismerettel és a legmelegebben ajánlhatjuk lelkészeink figyelmébe.

G. K.

Felsőbb hatósági rendeletek.

VIII.

Vallás és közokt. m. kir. miniszter leirata a hazánk területén letelepedett svájcziai anyakönyvezése tárgyában.

13383. szám. A svájcz szövetség és az osztrák-magyar monarchia között a letelepedések iránt 1875-ik évi december hó 7-én létrejött államszerződés, illetve az 1876-dik évi XVII. t. cikk 8-dik szakasza szerint kötelesek az illetékes egyházi és világi tisztviselők az egyházi, illetőleg polgári anyakönyvekből, a hivatalos kivonatokat haladék nélkül s díjmentesen kiállítani, s azokat Ausztria-Magyarországban a svájcz szövetség követségének Bécsbe, Svájczban pedig a csász. kir. osztrák-magyar követségnek Bernbe küldeni.

A csász. és k. közös külügyminiszteriumnak, a m. kir. belügyminiszterium utján ide érkezett f. évi márczius 14-én 3945. sz. a. kelt átirata szerint, a svájcz követség az előbb említett közös miniszteriumot arról értesítette, hogy hozzá a kérdéses államszerződésnek 1876 május 20-án történt életbelépte idejétől, tehát öt év alatt, a m. kir. kormánytól csak egy — börtönben meghalt svájcz egyén halotti bizonylata küldetett át.

Ennélfogva van szerencsém nagyságodat tiszteletteljesen megkeresni, miszerint az anyakönyvvezető lelkészeket utasítani méltóztatnék, hogy kérdéses államszerződésnyel határozmányait pontosan teljesíteni, illetve a Magyarhonban tartózkodó svájcz alattvalók születési, esketési és halálzási hivatalos anyakönyvi kivonatait, haladék nélkül és díjmentesen kiállítani, s azt hitelesítés céljából nagyságodhoz átküldeni jövőre el ne mulasszák. Ez alkalommal felkérem nagyságodat, hogy a hitelesített anyakönyvi kivonatokat boríték alatt ide átküldeni, s ha a kivonatok más mint német vagy latin nyelven vannak kiállítva, ahoz általa szabálysze-

rüleg hitelesítendő latin fordítást csatolni sziveskedjék, az ekkép kiállított kivonatok innen fognak azután boríték alatt a svájci szövetség követségéhez Bécsbe megküldetni.
Budapest, 1881. Május hó 24-én.

T i e f o r t.

Különfélék.

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszántuli ref. egyházkerület 2-dik közgyűlése augusztus hó 20-án Debreczenben veendi kezdetét. Augusztus 20-án délelőtt 9 órakor a nagy templomban lelkész felavatási ünnepély fog tartatni. Ennél fogva a felavatásban még nem részesült tiszteletes atyafiak augusztus 18-án d. u. 4 órakor kellő bizonyítványokkal és esperesti ajánlással ellátva, a 2-dik lelkészi vizsgára készített egyházi beszédöket elő- s utóimával magukkal hozva s azokat jól betanulva, tartoznak jelentkezni a püspöki hivatalnál; augusztus 19-dik napja az előkészületekre fordítottak. Augusztus 20-án d. u. 4 órakor segélyegyleti választmányi ülés tartatik, tehát a segélyegylethez intézendő kellőleg felszerelt folyamodványok a gyűlést megelőzőleg 8 nappal beküldendőek lesznek. — Augusztus 21-én d. e. 10 órakor néhai Révész Imre emlékére fog emlékbeszéd tartással gyászünnepély rendeztetni a főiskolai imateremben. — A gyászünnepély végeztével pedig segélyegyleti gyűlés tartatik; délután pedig a rendkívüli szükségletekre föntartott államsegély fog kiosztatni. Augusztus 22 s több napjain aztán egyéb tárgyak fognak tanácskozás alá felvételni, melyek közül nevezetesebbek: Andaházi Szilágyi intézetbe felvétel; lelkészválasztási szabályok s országos domesztika tervezetének, az egyházmegyék véleményezése folytán leendő megállapítása; főiskolai ügyek nevezetesen: a jogakadémiák kevesbitése tárgyában kiadott miniszteri intézvényre adandó válasz megállapítása; Gergely Károly eltávozott gymn. tanár helyének miként leendő betöltése, bölcsészeti és hitanszak erősbitésére tehető intézkedés stb. stb.

Boldogult dr. Révész Imrének, a debreczeni egyház fedhetetlen emlékü lelképásztorának és protestáns egyházi irodalmunk kitünő munkásának Barabás festő által készített igen sikerült arcképe Budapestről megérkezett, és tegnap ölta a főiskolai könyvtárban felfüggesztve van. — A debreczeni presbyterium tagjait, általában az egész közönséget figyelmeztetjük, hogy a könyvtár a délelőtti órákban (9—12) naponként nyitva lesz a legközelebbi napokban.

Debreczeni főiskolában az érettségi vizsga. — Junius 25—29-ig bezárólag tartattak meg az érettségi vizsgálatok. 72 ifju bocsáttatott a vizsga letételére, kik közül 7-en kitüntetéssel éretteknek, 56-an éretteknek találtattak; 8-an pedig 2 óra, és 1, egy egész évre visszautasított ujjab vizsgatétel végett. — A mult évben az egyetemes tanügyi bizottság javaslata alapján megalkotott érettségi vizsgai szabályzat ezen alkalommal fogantatosított első ízben. — Három külön bizottság alakított Peterdy Károly beregi, Szóke János érmelléki esperestek és Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző elnöklete alatt. Püspök ur pedig változtatva látogatta a bizottságokat.

Gyászhir. Warga Lajos sárospataki hittanár neje Rajka Teréz mult hó 23-kán életének 38-dik évében halt el. A ritka műveltségü kedves nőnek halála, méltán hagyott hátra mély fájdalmat és kipótólatlan veszteséget a szerető férjnél, rokonok, jóbarátok és ismerősöknél. Fogadja tisztelt kollegánk a mi őszinte részvétünket is!!

Szerkesztői üzenetek.

Könyves J. urnak K.-Marján: A nyugalmi nap rendkívüli régisége címü cikket csak jövő számban adhatjuk.

B. P. urnak Budapesten. A félbenzakadt tárczát szintén a jövő számban kezdjük folytatni.

A. G. urnak Nagy-Körösön. A dunamelléki ref. egyházkerület tanártestületéhez intézett felhívásról majd a jövő számban.

Szalóki Dániel tanító urnak Csokonyán. A nyilt kérelmet a tanítók zsinati emlékirata tárgyában majd közölni fogjuk.

Tartalom: Előfizetési felhívás a „Debreczeni Protestáns Lap“ 2-ik félelvi folyamára. — Török Pál dunamelléki ref. püspök ur nak az egyházkerületi közgyűlést megnyitó beszédéhez. (Tiszántuli.) (Folytatás. — Államsegély ügy. (Vége.) Pótor Dánieltől. — Viszhang a lelkészválasztási törvény zsinati szabályozása tárgyában. Nagykárolyi. — A protestáns jogi képzésről. (Folyt.) — Könyvismertetés. — Felsőbb hatósági rendeletek. — Különfélék. — Hirdetés.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztő társak: **Békési Gyula, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

P á l y á z a t.

A dunántuli h. h. egyházkerület p á p a i főiskolája gymnasiumi első osztályában megürült tanszék betöltésére pályázat hirdettetik. A tantárgyak, melyek hetenkint 21—24 órán lesznek előadandók, a latin és magyar nyelv két, és a vallás egy osztályban. Évi fizetés 800 frt és lakbér 200 frt. A pályázni szándékozók kérvényei, a melléjük csatolandó keresztlevéllel, tanári oklevéllel s esetleg szolgálati bizonyítvánnyal és iskolai pályájuk befejezte óta nyert erkölcsi s testi épségüket igazoló orvosi bizonyítványokkal együtt még folyó évi augusztus 1-ig Rév-Komáromba főtiszt. Pap Gábor superintendens urhoz küldendőek. A megválasztandó tanár jövő tanév elején szaktudományára tartozó értekezés tartásával iktattatik be székébe: de csak megválasztatása után elfolyó egy év végével állandósíttatik. 1881. Junius 20.

A főiskolai gondnokság.